

Huvudman

Sundsvalls kommun
sundsvalls.kommun@sundsvall.se

Beslut

Datum 2024-10-24

Dnr SI 2023:8279

Sida 1 (10)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Gångvikens skola i Sundsvalls kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 26 januari 2024.

Beslut

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Sundsvalls kommun avseende brister rörande särskilt stöd. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar även ärendet i de delar det avser studiero och disciplinära åtgärder, anmälningsskyldigheten till rektor vid uppgifter om kränkande behandling samt tillgång till elevhälsa.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2023 genomfört en tillsyn av Gångvikens skola i Sundsvalls kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande extra anpassningar, särskilt stöd, tillgång till elevhälsa, trygghet, studiero (inkluderat ordningsregler, att utreda ordningsstörande beteende och disciplinära åtgärder), åtgärder mot kränkande behandling samt skyldigheten att upprätta en plan mot kränkande behandling.

Skolinspektionen har den 26 januari 2024 beslutat att förelägga Sundsvalls kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande särskilt stöd samt studiero och disciplinära åtgärder. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Sundsvalls kommun en anmärkning rörande anmälningsskyldigheten till rektor vid uppgifter om kränkande behandling samt tillgång till elevhälsa.

Sundsvalls kommun har den 8 april 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen samt den 6 maj 2024 kompletterat sin redovisning med ytterligare uppgifter och underlag. Skolinspektionen har den 20 september 2024 inhämtat muntliga uppgifter från skolans rektor samt därefter inhämtat ytterligare kompletterande uppgifter och underlag från huvudmannen.

Skolinspektionen har nu tagit ställning till om Sundsvalls kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten.

Avstående från ingripande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen fann i beslut den 26 januari 2024 att det fanns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterade att samtliga lärare inte visste hur de skulle gå till väga för att anmäla utredningsbehov av särskilt stöd för en elev och att en utredning dessutom inte alltid inleddes efter en anmälan eller att det dröjde innan en utredning påbörjades. För eleverna 4 och 24 hade några utredningar inte initierats efter anmälan. Det framkom vidare att det fanns elever som fick särskilt stöd i form av enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp trots att de inte hade något beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram. Samtidigt fanns det elever som inte fick det särskilda stöd som de enligt sina åtgärdsprogram skulle ha och det framkom även att planerade uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram inte alltid genomfördes.

Anmäla och utreda elevers stödbehov

Av Sundsvalls kommuns redovisning framgår att en specialpedagog har haft två föreläsningar för personal på Gångvikens skola, en för lärarna den 21 februari 2024 och en för övrig skolpersonal den 18 april 2024, i syfte att tydliggöra det gemensamma ansvaret för att anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. För att säkerställa att även ny personal ska känna till formerna för anmälan, har dessutom skolans introduktionsplan utvecklats. Huvudmannen har bifogat det aktuella föreläsningmaterialet samt skolans introduktionsplan.

Huvudmannen uppger att fyra anmälningar om behov av särskilt stöd har inkommit till rektorn under perioden den 26 januari 2024 till den 19 april 2024. Av bifogad förteckning över antalet anmälningar och datum för när en utredning har startats för respektive elev, framgår att samtliga anmälningar har inkommit till rektorn den 20 mars 2024 samt att utredning har påbörjats för två elever den 25 mars 2024. Huvudmannen uppger i ett kompletterande yttrande till Skolinspektionen den 6 maj 2024 att för övriga två elever har skolan startat en utredning om särskilt stöd den 15 april respektive den 25 april 2024. Av huvudmannens redovisning och kompletterande yttrande framgår vidare att skolan har startat en utredning av behovet av särskilt stöd för elev 24 den 19 mars 2024 och för elev 4 den 15 april 2024.

Beslut om åtgärdsprogram och undervisning enskilt eller i särskild undervisningsgrupp

Sundsvalls kommun har i samband med sin redovisning och i ett kompletterande yttrande den 6 maj 2024 inkommit med de beslut om åtgärdsprogram och särskilt stöd i form av enskild undervisning respektive undervisning i särskild undervisningsgrupp som fattats under perioden den 26 januari 2024 till den 19 april 2024. Skolinspektionen har mottagit beslut avseende eleverna 6, 14 och 19-22. Av dokumentationen framgår bland annat följande;

För **elev 6** har ett åtgärdsprogram upprättats den 19 februari 2024 och skolans rektor har i samband med detta fattat ett separat beslut om enskild undervisning för eleven. Av åtgärdsprogrammet framgår att det ska utvärderas den 6 maj 2024.

För **elev 14** har ett åtgärdsprogram upprättats den 26 januari 2024 och skolans rektor har i samband med detta fattat ett separat beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp för eleven. I åtgärdsprogrammet står det att det ska utvärderas den 22 februari 2024. Ett nytt beslut om åtgärdsprogram har fattats för eleven den 19 mars 2024.

Elev 19 har fått ett beslut om åtgärdsprogram den 26 januari 2024. Skolans rektor har i samband med beslutet om åtgärdsprogram fattat ett separat beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp för eleven. I åtgärdsprogrammet anges att det ska utvärderas den 1 mars 2024. Ett nytt beslut om åtgärdsprogram har fattats för eleven den 21 mars 2024.

För **elev 20** har ett åtgärdsprogram upprättats den 26 januari 2024 och skolans rektor har i samband med detta fattat ett separat beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp för eleven. I åtgärdsprogrammet står det att det ska utvärderas den 1 mars 2024. Ett nytt beslut om åtgärdsprogram har fattats för eleven den 19 mars 2024.

Elev 21 har fått ett beslut om åtgärdsprogram den 26 januari 2024 och skolans rektor har i samband med beslutet fattat ett separat beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp för eleven. Enligt åtgärdsprogrammet ska utvärdering ske den 1 mars 2024. Ett nytt beslut om åtgärdsprogram har fattats för eleven den 19 mars 2024.

För **elev 22** har ett åtgärdsprogram upprättats den 26 januari 2024 och skolans rektor har i samband med detta fattat ett separat beslut om undervisning i särskild undervisningsgrupp för eleven. I åtgärdsprogrammet står det att det ska utvärderas den 1 mars 2024. Ett nytt beslut om åtgärdsprogram har fattats för eleven den 19 mars 2024.

Uppföljning och utvärdering av särskilda stödåtgärder

Huvudmannen har även inkommit med de fem senast upprättade åtgärdsprogrammen i förhållande till redovisningsdatum samt en redogörelse kring vilket särskilt stöd som respektive elev erhållit under perioden den 26 januari 2024 till den 19 april 2024. Huvudmannen har inkommit med åtgärdsprogram för eleverna 1, 2, 11 och 13 samt en elev, nedan benämnd elev X, som inte har tagits upp i Skolinspektionens elevförteckning (aktbilaga 9).

I åtgärdsprogrammen för **eleverna 2, 11 och X** anges vilka stödåtgärder som eleverna bedöms vara i behov av. Huvudmannen uppger att eleverna har fått särskilt stöd i enlighet med sina beslutade åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogrammet för **elev 1** är daterat den 22 mars 2024. I åtgärdsprogrammet står det att eleven är i behov av särskilt stöd i form av en resursperson under del av skoldagen. Huvudmannen uppger att eleven har fått det stödet fram till den 24 april 2024, då elevens åtgärdsprogram avslutades. Enligt skolans rektor fick elevens vårdnadshavare ett muntligt beslut den 24 april 2024 om att åtgärdsprogrammet avslutades samt ett skriftligt beslut den 13 augusti 2024, när skolans nya specialpedagog tillträdde sin tjänst. Huvudmannen har kompletterat sin redovisning med det skriftliga beslutet om att avsluta elevens åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogrammet för **elev 13** är daterat den 26 januari 2024. Åtgärdsprogrammet anger att eleven ska få särskilt stöd i form av extra stöd av speciallärare en gång i veckan i matematik respektive svenska som andraspråk samt att åtgärderna ska utvärderas den 22 februari 2024. Enligt huvudmannen har åtgärdsprogrammet följts upp och utvärderats den 19 mars 2024, varvid skolans biträdande rektor har fattat ett nytt beslut om åtgärdsprogram för eleven med fortsatt samma stödåtgärder. Huvudmannen uppger att eleven har fått särskilt stöd i enlighet med sitt åtgärdsprogram.

Skolans rektor har i telefonsamtal med Skolinspektionen den 20 september 2024 uppgett att skolan från och med höstterminen 2024 har anställt en

specialpedagog på heltid, vilket innebär att den specialpedagogiska kompetensen vid skolan har ökat. Enligt rektorn har specialpedagogen sett över samtliga åtgärdsprogram vid skolenheten för att säkerställa att skolan har kommit i kapp med uppföljningar av åtgärdsprogram och annat som har släpat efter.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildning i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjlighet till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoseas framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 3 kap. 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Enligt 3 kap. 10 § skollagen ska det särskilda stödet för en elev i grundskolan ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl får ett beslut enligt 3 kap. 9 § för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt tillhör.

Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Härvid har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37), Lgr 22, 2.2 Kunskaper och 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Sundsvalls kommun till övervägande del har vidtagit åtgärder i enlighet med myndighetens föreläggande avseende området särskilt stöd, men att det fortfarande finns brister i skolans arbete med att följa upp och utvärdera åtgärdsprogram. Av redovisningen i ärendet framgår att planerade uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram inte har genomförts i tid, utan cirka tre veckor till en månad efter den tidpunkt som har angetts i åtgärdsprogrammen. Det framgår vidare att skolan i samband med uppföljningen och utvärderingen av ett åtgärdsprogram har valt att avsluta åtgärdsprogrammet utan att fatta ett formellt beslut om detta, vilket också utgör en brist.

Skolinspektionen noterar dessutom att även om skolan har startat utredningar utifrån inkomna anmälningar om behov av särskilt stöd, så har det i vissa fall dröjt innan en utredning har påbörjats. Skolinspektionen vill i denna del framhålla att skolans rektor har ett ansvar för att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Sundsvalls kommuns verksamhet vid Gångvikens skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse genom att huvudmannen från och med höstterminen 2024 har utökat den specialpedagogiska kompetensen vid skolan i syfte att kunna genomföra bland annat uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram

vid de tidpunkter som anges i åtgärdsprogrammen. Skolinspektionen finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Studiero och disciplinära åtgärder

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 26 januari 2024 att det fanns brister i skolans förebyggande och åtgärdande arbete för att skapa studiero. Skolinspektionen förelade därför huvudmannen att se till att rektorn informerar lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser om personalens befogenheter att agera för att tillförsäkra eleverna studiero och hur disciplinära åtgärder kan och får användas.

Av Sundsvalls kommuns redovisning framgår att rektorn vid två olika tillfällen har informerat lärarna och sedan övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser som rör disciplinära åtgärder och personalens allmänna befogenheter. Huvudmannen har till sin redovisning bifogat rektorns föreläsningmaterial samt skolans stödrutiner vid oönskat beteende.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 34 § skollagen ska huvudmannen se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår bland annat att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero, förutsatt att åtgärden står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Enligt de förutsättningar som anges i 5 kap. 7-23 §§ får det beslutas om utvisning ur undervisningslokalen, kvarsittning, tillfällig omplacering, tillfällig placering utanför den egna skolenheten, avstängning och omhändertagande av föremål. Även sådana åtgärder får vidtas endast om de står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område och att

tidigare konstaterade brister har avhjälppts. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälningsskyldigheten till rektor vid uppgifter om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Sundsvalls kommun uppger att huvudmannen har vidtagit åtgärder med anledning av Skolinspektionens anmärkning rörande anmälningsskyldigheten till rektor vid uppgifter om kränkande behandling. Bland annat har skolans introduktionsplan kompletterats med tydliggörande om personalens anmälningsskyldighet. Dessutom behandlas frågan om kränkande behandling och formerna för anmälan löpande vid skolans arbetsplatsträffar och huvudmannen uppger vidare att personalens anmälningsskyldighet även lyfts via den fackliga samverkan på skolan.

Rättslig reglering

Enligt 6 kap. 10 § skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att skyndsamt anmäla detta till skolans rektor. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område och att tidigare konstaterad brist har avhjälppts. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 26 januari 2024 att den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan var otillräcklig för att tillgodose skolans behov av specialpedagogiska insatser. Detta hade bland annat medfört att utredningar kring särskilt stöd blivit försenade samt att uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram inte genomförts i tid.

Huvudmannen uppger i sin redovisning den 8 april att skolan har anställt en specialpedagog från och med höstterminen 2024. Enligt huvudmannen blir specialpedagogen ett viktigt komplement till den speciallärare som finns inom skolans elevhälsa. Huvudmannen ser anställningen av en specialpedagog som en betydande kompetenshöjning och uppger att till dess specialpedagogen är på plats tar skolan stöd av den centrala elevhälsan i arbetet med specialpedagogiska insatser.

Skolinspektionen har den 20 september 2024 kontaktat skolans rektor för ytterligare uppgifter kring specialpedagogens anställning. Skolans rektor har i samtalet uppgett att specialpedagogen påbörjade sin tjänst vid skolan den 13 augusti 2024 och har en heltidsanställning vid skolan. Rektor har även uppgett att den speciallärare som tidigare utgjorde den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan har slutat vid skolan. Enligt rektor har den nyanställda specialpedagogen tagit över de arbetsuppgifter som tidigare låg på specialläraren, det vill säga att ingå i elevhälsan och delta i utredningar om särskilt stöd och arbetet med åtgärdsprogram samt att ge specialpedagogiska insatser till enskilda elever. Rektor uppger att den specialpedagogiska kompetensen på skolan ändå har ökat, eftersom specialläraren endast arbetade 80 procent vid skolan bortsett från vårterminen då specialläraren arbetade heltid. Under vårterminen 2024 var specialläraren dock till stor del sjukskriven, vilket bidrog till att skolan halkade efter i sitt arbete med åtgärdsprogram. Enligt rektor har specialpedagogen åtgärdat detta.

Huvudmannen har kompletterat sin redovisning med anställningsavtal avseende specialpedagogen, av vilket det framgår att specialpedagogen har en heltidsanställning vid skolan.

Rättslig reglering

För elever i grundskolan ska det enligt 2 kap. 25 § skollagen finnas tillgång till elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog eller speciallärare.

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och personliga utveckling. Arbetet med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör

elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, undervisning om tobak och alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning med mera. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor (Prop. 2009/10:165 s. 276 f.).

Skolinspektionens bedömning

Det framgår att skolan inför höstterminen 2024 har anställt en specialpedagog på heltid och därmed utökat tillgången till specialpedagogisk kompetens inom elevhälsan med 20 procent. Det framgår vidare att skolan tack vare detta har kommit i kapp med specialpedagogiska insatser som de legat efter med. Av de redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav vad gäller tillgång till elevhälsa. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Rebecka Rasmuson.

Juristen Elina Axelsson har varit föredragande i ärendet.